

Sygn. akt I A Ca 323/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2015r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Radomski
Sędzia:	SA Jerzy Nawrocki
Sędzia:	SA Jolanta Terlecka (spr.)
Protokolant	sekr. sąd. Magdalena Szymaniak

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2015r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 26 kwietnia 2013r., sygn. akt I C 620/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach I i II w ten sposób, że oddala powództwo w całości oraz zasądza od M. K. na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. kwotę 3.617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) zł tytułem kosztów procesu;

II. zasądza od M. K. na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L.:

a) kwotę 21.748 (dwadzieścia jeden tysięcy siedemset czterdzieści osiem) zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego;

b) kwotę 188.766,77 (sto osiemdziesiąt osiem tysięcy siedemset sześćdziesiąt sześć złotych siedemdziesiąt siedem groszy) tytułem zwrotu świadczenia wyegzekwowanego na podstawie zaskarżonego orzeczenia wraz z uiszczonymi przez stronę pozwaną kosztami postępowania egzekucyjnego.

Sygn. akt I A Ca 323/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2013r. Sąd Okręgowy w Lublinie uwzględniając w całości powództwo M. K. zasądził na jej rzecz od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. kwotę 136.461,40 zł z ustawowymi odsetkami od 2 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty i kosztami procesu w kwocie 8.735 zł (k-109), zaś apelacja pozwanej Spółdzielni od tego wyroku

(por. jej pełną treść k-122-128) została oddalona przez Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 16 października 2013r. (k-153).

Okoliczności faktyczne ustalone przez te Sądy, a mające znaczenie w rozpoznawanej sprawie, były bezsporne. Wynikało z nich między innymi, że spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu nr (...) położonego w L. przy ul. (...), który znajduje się w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L., przysługiwało ojcu powódki W. K. od 4 maja 1976r. Rodzice powódki rozwiedli się przed tą datą, a od 1987r. W. K. zamieszkiwał tam ze swoją konkubiną E. F.. Został on skreślony z rejestru członków pozwanej Spółdzielni z skutkiem od daty jego śmierci tj. od 13 marca 2008r. Powódka jest jego jedyną spadkobierczynią i nigdy w przedmiotowym lokalu nie mieszkała. M. K. w skierowanym do pozwanej piśmie z 12 lutego 2009r. zażądała wypłacenia na jej rzecz wartości rynkowej przedmiotowego lokalu, przysługującej jej w związku z nabyciem spadku po zmarłym ojcu, a ustalonej przez rzeczoznawcę majątkowego na dzień 9 lutego 2009r. na kwotę 97.400 zł. Ustosunkowując się do tego żądania Zarząd pozwanej odmówił wypłaty do czasu opróżnienia tego lokalu przez E. F.. (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w L. w dniu 28 stycznia 2010r. uzyskała wyrok nakazujący E. F. opróżnienie i wydanie przedmiotowego lokalu oraz przyznający eksmitowanej prawo do lokalu socjalnego. Wyrok ten nie został wykonany.

W tak ustalonych okolicznościach Sądy obu instancji analizując uregulowania zawarte w art. 11 ust. 2¹, 2² i 2⁴ u.s.m. doszły do przekonania, że spełnione zostały przesłanki do wypłaty powódce wartości rynkowej lokalu wraz z żądanymi odsetkami. Przy czym wedle zaprezentowanej przez Sąd Okręgowy wykładni osobą, do której należy odnosić wymóg opróżnienia lokalu był ojciec powódki i w związku z jego śmiercią doszło do opróżnienia przez niego tego lokalu. Okoliczność zaś, iż nadal zamieszkuje w nim bez tytułu prawnego E. F., wobec której wyrokiem Sądu Rejonowego w Lublinie z 28 stycznia 2010r. nakazano jego opróżnienie, nie ma wpływu na zasadność zwrotu żądanej wartości rynkowej lokalu M. K.. W ocenie bowiem tego Sądu powódka nie pozostaje w jakimkolwiek stosunku prawnym, umożliwiającym wpływ na decyzję konkubiny zmarłego ojca. Roszczenie M. K. jest więc wymagalne, ponieważ jej zmarły ojciec opróżnił lokal. W powstałej sytuacji prawnej, w której powódka nie dysponuje jakimikolwiek środkami, pozwalającymi na zobligowanie E. F. do opróżnienia lokalu, w rzeczywistości nie mogłaby ona liczyć na zwrot wkładu, chyba że Urząd Miasta L. zapewniłaby E. F. lokal socjalny. Okoliczność zaś nieprzydzielenia do chwili obecnej takiego lokalu konkubinie zmarłego nie może w takiej sytuacji ujemnie skutkować na uprawnienia powódki.

Sąd Apelacyjny zakwestionował pogląd Sądu pierwszej instancji, że przedmiotowy lokal został opróżniony na skutek śmierci ojca powódki jako sprzeczny z dyspozycją art. 7 ust 1 u.s.m. obejmującą także E. F., która swoje prawo do zamieszkiwania z ojcem powódki wywodziła z osobistego związku z nim. Fakt zaś dalszego zamieszkiwania jej w tym lokalu wyklucza ocenę, że został on opróżniony i pozwana może nim rozporządzać w sposób przewidziany art. 11 ust 2 u.s.m. Jednocześnie Sąd odwoławczy stanął na stanowisku, że w sytuacji gdy powódka nigdy nie zajmowała lokalu będącego przedmiotem przysługującego jej ojcu spółdzielczego prawa do lokalu jako osoba współuprawniona z tego prawa, a zatem nie objęta obowiązkiem jego opróżnienia i dochodzi jedynie wykonania roszczeń z tytułu dziedziczenia po nim – nie można uzależniać zaspokojenia przez pozwaną roszczenia powódki z tego tytułu od opróżnienia lokalu przez E. F., której z powódką nie łączą żadne związki rodzinne i na postępowanie której nie ma żadnego wpływu. W tym zakresie zatem Sąd ten zaaprobował pogląd Sądu pierwszej instancji. Negując tym samym stanowisko pozwanej co do tego, że realizacja roszczeń powódki wyłącznie z tytułu nabycia praw spadkowych może być odwlekana w czasie, przez okres niemożliwy do bliższego określenia. W konkluzji wyводу na ten temat wskazano, że hipotetyczna ochrona interesów spółdzielni nie może odbywać się kosztem ochrony praw powódki nabytych z tytułu dziedziczenia. Okoliczność tę w ocenie Sądów obu instancji należało uwzględniać przy wykładni regulacji zawartych w art. 11 u.s.m. (por. uzasadnienia wyroków odpowiednio Sądu Okręgowego k-115-119 i Sądu Apelacyjnego k-161-168).

Powyższej wykładni nie podzielił Sąd Najwyższy, który uwzględniając skargę kasacyjną strony pozwanej wyrokiem z dnia 25 lutego 2015r. wydanym w sprawie IV CSK 353/15 uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 16 października 2013r. (jego punkty II i III) i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania tutejszemu Sądowi w tym orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego (k-204). W jego uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że przedmiotem oceny jest stosunek prawny o charakterze zobowiązaniowym, w którym spółdzielnia jest dłużnikiem,

a powódka wierzyicielem, świadczenie zaś polega na zapłacie kwoty stanowiącej wartość rynkową lokalu. Zgodnie bowiem z art. 11 ust 2¹ u.s.m. w wypadku wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego spółdzielnia wypłaca osobie uprawnionej wartość rynkową lokalu. Według art. 11 ust 2⁴ u.s.m. warunkiem tej wypłaty jest opróżnienie lokalu. Jest to warunek prawny zawieszający (*conditio iuris*), którego spełnienie powoduje powstanie roszczenia o wypłatę. W tym zakresie odwołał się do takiego stanowiska wyrażonego we wcześniejszym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2010r., III CSK, (M.Spół. 2010/5/30-31, także LEX nr 610281). Wprawdzie wskazanego w uzasadnieniu omawianego wyroku poglądu „że to zmarły ojciec powódki opróżnił lokal” nie wyraził Sąd Apelacyjny, który – jak już wyżej podano - go nie podzielił, nie zmienia to jednak stanowczego zapatrywania Sądu Najwyższego, że warunek opróżnienia lokalu jest niezbędny dla powstania prawa domagania się wypłaty. Roszczenie zatem po stronie powódki z art. 11 ust 2¹ u.s.m. według Sądu Najwyższego dotychczas nie powstało Dlatego w sytuacji gdy Sąd odwoławczy wyszedł z odmiennych założeń zaskarżony wyrok nie mógł się ostać (k-204v-205).

Sąd Apelacyjny po ponownym rozpoznaniu sprawy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, że wedle art. 398²⁰ k.p.c. Sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. Zatem nie może przepisów prawa (czy to materialnego czy procesowego) interpretować odmiennie, niż to wynika z uzasadnienia orzeczenia zapadłego przed Sądem Najwyższym. Pogląd zaś tego Sądu, że dotychczas po stronie powódki nie powstało roszczenie z art. 11 ust 2¹ u.s.m. będący wynikiem zaprezentowanej wyżej wykładni tego przepisu – jest jednoznaczny. Dopóki więc nie nastąpi opróżnienie przedmiotowego lokalu M. K. nie może domagać wypłaty jego wartości rynkowej. Podnoszony przez nią argument, że pozbawia się ją uzyskania tego świadczenia, podczas gdy ona nie ma żadnego wpływu na wykonanie wyroku eksmisyjnego jest zatem bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

W tym stanie rzeczy przyjmując wyżej przywołane niesporne ustalenia faktyczne także za podstawę swojego rozstrzygnięcia, zaś w zakresie ich oceny materialnoprawnej - przytoczony powyżej pogląd Sądu Najwyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art 11 ust 2¹ i ust 2⁴ u.s.m. oraz art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zakresie kosztów procesu zmienił zaskarżony wyrok w punktach I i II poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od M. K. na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L. kwotę 3.617 zł tytułem kosztów procesu.

Z uwagi na to, że pozwana Spółdzielnia w efekcie wygrała spór we wszystkich instancjach a także w postępowaniu kasacyjnym, należało łącznie zasądzić na jej rzecz od powódki na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. kwotę 21.748 zł. Składają się na nią: koszty zastępstwa procesowego w sprawie I ACa 415/13 wedle stawki minimalnej w wysokości 2.700 zł przewidzianej § 12 ust 1 pkt 2 w związku z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz.U. z 2013 poz.490) wraz z opłatą od apelacji w wysokości 6.824 zł (k-129), koszty zastępstwa procesowego w sprawie IV CSK 353/14 w kwocie 2.700 zł wraz z opłatą od skargi kasacyjnej w wysokości 6.824 zł (k-172) i koszty zastępstwa procesowego w sprawie I A Ca 323/15 w kwocie 2.700 zł.

Wobec tego, że w Sądzie Najwyższym zapadł wyrok kasacyjny i strona pozwana na rozprawie apelacyjnej podtrzymywała zawarty w jej skardze kasacyjnej z karty 175v (por. protokół elektroniczny 00:02:19 - 00:02:35) Sąd Apelacyjny przy ponownym rozpoznaniu sprawy miał obowiązek w myśl art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. stosować odpowiednio art. 415 k.p.c. Wniosek ten dotyczył zasądzenia następujących kwot: 136.461,40 zł (należność główna), 27.910,17 zł (odsetki ustawowe), 8.735 zł (koszty procesu), 1.800 zł (koszty zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym) i 13.860 zł (koszty egzekucyjne) czyli łącznie 188.766,77 zł. Skoro taka kwota została wyegzekwowana od pozwanej (k-191) to jej wniosek należało uwzględnić.

Z tych wszystkich względów i na podstawie wyżej powoływanych przepisów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.